

Nowoczesnym, choć bardzo zwięzłym jest „Podręcznik pedagogiczny” ks. Podoleńskiego T. J. Omawia on w osobnych rozdziałach wychowanie fizyczne, higienę, kształcenie władz poznawczych, wychowanie moralne, społeczne i obywatelskie, problem wychowania zakładowego i dzieci anormalnych.

W ostatnich latach rozwinęła się pedagogiczna literatura religijna, zarówno dla starszych, jak dla dzieci. W 1920 r. we Lwowie wyszła praca Ks. Dr. Z. Bielawskiego „Podstawy wychowania religijnego”. W roku 1934 ukazała się nakładem Biblioteki religijnej we Lwowie, „Pedagogika religijno-moralna” tegoż ks. Dra Z. Bielawskiego; jest to podręcznik teoretyczny, z poszczególnymi przykładami katechezy. Osobno omawia wychowanie młodzieży w okresie dojrzewania, wychowanie liturgiczne, eucharystyczne, przygotowanie do sakramentów św., kształcenie woli i sumienia.

Dla nauczania małych dzieci bardzo cennym jest podręcznik ks. Dra Młynarczyka, p. t. „Pogadanki religijne z małymi dziećmi”, wydany przez księgarnię św. Wojciecha w Poznaniu. Zawiera on wiele materiału przykładowego i uwagi dla wychowawców.

W wydawnictwie OO. Jezuitów ukazało się „Dwadzieścia lekcji katechizmu metodą czynną”, „Dla najmniejszych”, tłumaczenie z podręcznika Quineta. — W wychowaniu liturgicznym bardzo pomocnym jest podręcznik Pii Górskiej p. t. „W naszych kościołach” — pogadanki i obrazki liturgiczne.

P. Anna Popielowa w swym artykule „O religijnem wychowaniu małych dzieci” (który ukazał się w pierwszym numerze „Sodalisa” 1935 r.), podkreśla, że na tem wychowaniu opiera się wszystko. Przytacza ona Książkę C. Zyberk Plater: Kilka myśli o wychowaniu w rodzinie. Warszawa 1903¹).

Do wieku dojrzewania odnoszą się z wydawnictw OO. Jezuitów książki O. Schilgena: „O czystość młodzieży” (zawiera wskazówki dla rodziców na lata dojrzewania młodzieży), dalej tegoż autora: „Ty i ona”, „On i ty”, Könnä: „Bądź czystym”, Totha „Młodzieniec z charakterem”, O. Urbana: „Na wejście w świat”, zwracające się wprost do młodzieży. Mała broszurka ks. Weryńskiego p. t. „Na progu uświadomienia” (wydana u św. Wojciecha w Poznaniu), to bardzo ładnie ujęte wskazówki dla matek i wychowawców. — Ks. Kmiecika „Praktyczne wychowanie dzieci”, wydane we Lwowie, w 1928 r., jest bardzo polecenia godne, zwłaszcza odnośnie do wieku

dojrzewania. Prof. Stefan Schuman wydał zbiór materiałów, p. t. „Światopogląd młodzieży w okresie dojrzewania”. To obszerne dzieło, o kilkuset stronach, oparte jest na dziennikach i pamiętnikach młodzieży. W dziele tem ks. H. Weryński omawia przeżycia religijne w okresie dojrzewania. Pamiętniki te dowodzą słuszności stanowiska, które w je-dnym artykule zajmuje znany pedagog Foerster. (Artykuł ten ukazał się w książce p. t. L'Eglise et l'Education sexuelle, wydanej przez paryskie stowarzyszenie „Association du mariage chrétien”, jako zbiór referatów VII. Kongresu Narodowego, o poszczególnych zagadnieniach wychowawczych młodzieży dorastającej¹) Odnośnie do tego zagadnienia poleca Foerster postępować nie wprost, tylko pośrednią metodą, więc ćwiczyć moralne siły charakteru, ukazywać w pociągającym świetle ideał prawdziwego mężczyzny, prawdziwej kobiety. Nie tyle np. mówić o opieraniu się pokusom grzechu, bo to nuży i drażni, ile o odważnej odporności jednostki wobec wpływów życia zbiorowego, o niezależności charakteru i stałości przekonań wobec oddziaływania danej grupy ludzi, która nas chce pod swój wpływ zagarnąć.

Wszystko, co robimy dla wyrobienia w dziecku odpornej, męskiej postawy wobec ciósów losu, czy ataków choroby, przyczynia się zarazem do wychowania odporności moralnej. Do zapobiegawczej metody Foerstera należy też przyzwyczajanie do myślenia o drugich i wyrabianie poczucia odpowiedzialności za własne czyny. Nie należy więc dyspenzować dzieci od wszelkich starań o domowników, i nie należy zbytnio dbać o przyjemności sportowe, bo to rozwija egoizm osobistych namiętności. Do opanowania się przez sumienną kontrolę swych czynności można przyzwyczajać przez zadawanie danej pracy fizycznej i żądanie wykazania się jej wynikiem. Tej metody używają w niektórych zakładach poprawczych w Japonii.

Wszystkie podręczniki wychowawcze kładą nacisk raczej na wyrobienie woli, niż na pogłębienie wiedzy o przedmiocie nświadowienia. Podają też uwagę, którą potwierdzają przykłady i wyznania młodzieży, że w tym kryzysie uczuć i woli, gdy chwieje się zaufanie we własne siły i zaufanie do rodziców, w tem zapoznaniu się z własną swoją wewnętrzną biedą, największą pomocą może być nabożeństwo do Matki Najśw. Jest to wiek idealizmu i wiek szczególnie potrzebujący oparcia się o wyższe siły. I stąd należy podnieść wychowawcze znaczenie organizacyi religijnych, w szkole, czy poza szkołą. Rola wychowawców staje się w tym okre-

¹ Dla bibliotek możnaby polecić przystępne i dobre książki wychowawcze 1) Mich. Brandstättera: Z doświadczeń rodziców i nauczycieli. Książn. Atlas 1932, 2) Henryk Fritsch: Matko, dziecko twoje. Katowice 1935.

¹) Editions Mariage et Famille 86, rue de Gergovie, Paris.